

KMETIČKO DELO

LETO IV

Maribor dne 9. aprila 1941

Štev. 15

Martin Steblovnik:

Naša sadjereja in lovski zakon

Leteče kolone

Glede sadjarstva je bilo v zadnjih letih veliko storjenega. V današnjem položaju se mi di poleg gnojenja najbolj važno zatiranje kodljivcev, da bo več sadja in da bo po kakovosti boljše. Tudi sadje za prehrano važno. Na večje sadjarske okoliše naj bi se ustanovile leteče kolone, ki bi pod vodstvom strokovnjakov prepotovale okoliš in sadno drevje ravilno oskrbovale, zlasti škropile. S tem, da ekateri sadjarji in nekatere skupine škropijo adno drevje in tako uničujejo sadne škodljivce in bolezn, je sicer nekaj narejenega, a ne eliko. Edino pri skupnem temeljitem postojanju bo borba proti škodljivcem uspeša.

Prizadevanja za spremembo lovskega zakona

Čitatelji »Slov. gospodarja« bi mi zamerali, ko bi pri razpravi o sadjarstvu in o škodljivih sadnega drevja ne omenil zajca, odnosno zakona o lovu. Zdi se mi, da bolj ko si Sadarsko in vrtnarsko društvo, Kmetijska zbornica, Zupanska zveza in poleg teh kr. banska prava prizadevajo pri osrednji vladi, izposlati spremembo lovskega zakona, bolj brezsrčno skačejo zajčki po naših drevesnicah in adovnjakih, grizejo drevje in delajo ogromno kodo.

Spomenica Sadjarskega in vrtnarskega društva Sadjarsko in vrtnarsko društvo je izdalo zadevi posebno spomenico, ki jo navajam izvleku:

Ker je pri nas sadjarstvo najdobitikanosejša kmetijska panoga, se bolj in bolj širi. Ljudje pridno sadijo sadno drevje, ga skrbno oje in varujejo pred sovražniki. Ne morejo a se uspešno boriti proti najhujšemu sovražiku — zajcu, ki dela škodo, ko sadno drevje adi preobilnega dela še ni zavarovano, ali pa otom, če zapade nenadoma sneg, ali ko so alivji, vetrovi odnosno lahkomišelne roke odtrane varovalna sredstva.

Zavarovanje samo pa zahteva pri večjem številu drevja izdatne stroške in zamudo čaa. Poleg vsega tega je lovski zakon tako remišljeno sestavljen v korist lovcev, da je losnega kake odškodnine radi zajčje škode 99% zključena.

Da bi se ugotovil obseg škode na drevju ter isšina zanjo dobljenih odšodnin, potem pa še razmerje med škodo in dohodki, ki jih ima občina od lovskih zakupnin, je naša kr. banka uprava pod vodstvom svojih strokovnjakov, zlasti okrajnih kmetijskih referentov, brala vse ustrezajoče podatke, in sicer za zio 1939-40.

Iz sestavljenih pregledov se vidi, da je bila škoda ogromna, odškodnina skoraj enaka ničli, lovška zakupnina pa daleč pod višino škode. Omenjeno neugodno stanje pa ni posledica hule zime v preteklem letu, temveč se z malimi premembami vedno ponavlja. To našo trujev dokazuje v uvodnem stavku navedeno lejsivo.

Vloga Kmetijske zbornice

Opiraje se na statistični pregled je naša Kmetijska zbornica naslovila na pristojno ministrstvo za šume in rude vlogo, v kateri predaga najhujnejšo spremembo nekaterih členov lovskega zakona.

Predlogi, ki so bili po našem mnenju še eliko preskromni, so se opirali zlasti na dooča nekdanjega štajerskega zakona, ki ga je

spodrinil sedaj veljavni zakon. O tem je znano, da je bil predložen narodni skupščini nepričakovano brez sodelovanja kmečkih strokovnjakov in zato sprejet brez debate kot privesek proračunskemu zakonu.

Kakšen je bil dosednji uspeh predloga Kmetijske zbornice? Ministrstvo za šume in rude ga je poslalo v oceno Osrednji zvezi lovskih društev, ki ga pa je v celoti odklonilo. Izjavo Lovske zveze je dobilo tudi naše društvo, menda kot odgovor na vse vloge, ki jih je zbornica v tem pogledu v teku let naslovlala na oblastva.

Stališče Lovske zveze

Lovska zveza je odklonilo stališče podprla z drugimi členi lovskega zakona, ki tudi nasprotujejo težnjam našega kmeta, z izmaličenjem zborničnih predlogov in z lovskimi spisi, ki so bili sestavljeni (da govorimo o lovci) po nekontroliranih podatkih odvisnih lovskih uslužbencev. V teh spisih do nebes povzdigujejo koristi lova, o škodi, ki jo povzroča lovstvo, pa popolnoma molče.

Lovska zveza se sklicuje tudi na tiste, iz lovskih zakonov iztrgane določbe, ki govore lovcem v prid, skrbno pa se izogiblje onih, ki varujejo sadjarje.

Glavno orožje Lovske zveze pa je obrekovanje in nečuvstvo sramotenje slovenskih kmetov-sadjarjev, banovinskih strokovnih uradnikov, naših občinskih odborov, Kmetijske zbornice in nekdanjih poslancev štajerskega deželnega zbora.

Navešti hočem nekaj stavkov, ki dokazujejo, kako Lovska zveza blati naše ljudi in njihove zastopnike.

Osrednja zveza lovskih društev piše: Način, kako so se podatki zbirali, je tako neresen, da prehaja v komedijo. Zbiranje podatkov je bilo brez kakršne koli kontrole in brez jamstva za resničnost. Kmetje, ki so mislili, da bodo dobili odškodnino, so se držali načela »zahtevaj čim več«, zato so navajali bajeslovne vsote in pristeli na rovaš zajca še vse drevje, ki je trpelo radi zime. Podatki niso bili od objek-

Ivan Dolinšek, Kamnica:

Naše sadjarstvo, njegove hibe in naloge za bodočnost

Pravilna odgoja v sadonosnikih

tudi občutno šepa. Ne le da propade ogromno sadnega naraščaja radi zanikrne oskrbe, še več ga propade radi škode, ki jo povzroči zajec, »okras narave«, kot ga imenujejo naši lovci. Zaradi športa, ki si ga lahko privoščijo na račun v tlačanskem smislu v tem oziru podložnega kmeta oni višji krogi, ki ne vedo, kako bi ubili svoj prosti čas in svoj odvišni denar, se tukaj trpi škodljivce, ki ogroža vse naše sadjarstvo. To žalostno poglavje, ki ga vedno znova načenjajo posamezniki v listu »Lovec« in v dnevnem časopisu, kaže žalostno sliko socialnega čuta posameznikov, ki si na naravnost odvraten način delajo še norca iz našega tolikanj prizadetega sadjarja. Če se najdejo vmes tudi kmetje, ki lov zagovarjajo, je to tembolj žalostno, ker pravi prislovica, da kmet, ki malo jaga, eno kravo na leto zajaga, kdor pa bolj, ta dve.

tivnih in neinteresiranih oseb preizkušeni in ocenjeni. Naravno je, da so ugotovljene škode daleč nadkrilile vsako stvarnost.

Lovska društva so opazila, da se vpitje proti zajcu kot škodljivcu pojavlja največ tam, kjer želijo gotovi ljudje brezplačno, neomejeno in v vsakem času loviti vse, kar živi na polju in gozdu.

Zelja po iztrebljenju zajca narekuje manj poljedelska potreba, kakor stremljenje, da se omogoči lov v vsakem času brez taks in stroškov.

Naš narod ne sme dobiti orožja v roke (tega nihče ni terjal — op. SVD), ker je hitre narave in za vsako malenkost zagradi za orožje, kakor vidimo iz dnevnikom, in ker zločinstvenost že z ozirom na čas, v katerem živimo, neprestano raste. Ubojstva, razbojništva itd. so na dnevnem redu.

Glede na zahtevo, da odločuje občinski svet o iztrebljanju zajca, ni potreba dokazovati, da prepuščanje take pristojnosti večini občinskih svetov v nobenem pogledu ne daje jamstva za strokovno in objektivno reševanje. V občinskih odborih naše kraljevine igra na žalost vlogo demagogija in osebni momenti.

Zajci niso v najhujši zimi naredili niti na nezavarovanem sadnem drevju toliko škode, kakor drugi škodljivci, pač pa naša zaostalost v oskrbi in vzgoji sadnega drevja, za kar bi Kmetijske zbornice imele široko torišče, da pomorejo sadjarstvu in ga povzdignejo.

Izgleda, da je Kmetijska zbornica nasledila kričanjem in predložila svoje predloge, ne da bi stvar prej preizkusila strokovno in temeljito.

Poznana je stvar, da je nekdanji štajerski lovski zakon v tem pogledu produkt demagogije in nevednosti.

*

Menim, da oblastva takih »strokovnih« izjav ne morejo upoštevati. Čitatelji, ki so morebiti lovci, naj mi pa oprostijo, če trdim, da se je s takšno izjavo Zveza lovskih društev le nekoliko predaleč zaletela. Priznavam, da ima vsako društvo pravico, braniti koristi svojih članov, nobeno društvo pa nima pravice očitati drugim združenjem demagogije in nevednosti. Predlogi, ki jih je stavilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo in Kmetijska zbornica, so bili temeljito premišljeni in utemeljeni.

Voluhar dela tudi veliko škodo, ki pa seveda ni niti senca one po zajcu. Tudi del le-te je pripisati skrbem lovcev, ki v mnogih okoliših postrelijo več domačih mačk in psov, ki stičejo po polju za mišmi in voluharji, kot pa zajcev, ter to še v številkah navajajo v svojem glasilu. Nobena mačka, ki se le količkaj oddalji od hiše, ni varna pred onimi, ki se štejejo kot pripadniki k plemeniti lovski družbi. Skrbeti bi bilo treba za poučne tečaje pri zatiranju voluharja.

K pravilnemu sadjarstvu bi lahko mnogo pripomogle številne organizacije, ki jih imamo pri nas toliko kot morda nikjer drugje na svetu. Imamo tudi cel kader visoko izobraženih strokovnjakov, imamo zadruge, Kmetijsko družbo, kmetijske odbore, Kmetijsko zbornico, Kmečko zvezo, da, celo vrsto organizacij in številna predavanja ter tečaji pričajo, da se dela v smeri pospeševanja kmetijstva v ve-